

Бистия чер-делегейиниксе быжы
бузублас тайбынны доктаалды тур
гузарын ияты куженишкннер
биле чедип адыр даш Совет Эв
деши наыраадыр холун делегейин
бугу-ле чуртарынга, бугу-ле уау
тарынга суузу тур. Күрунелерни
иштики социал-политикти тургузу
муд айтырларыын ап көөр болдас,
айтырларыын уауу бугузу дашты
кыдан канлыг-даа холлаараашкы
чокка боттары тускайлаш шиптир
дээр ужуруду. Чугале уауу бугузуу
амаарышпас чорукка казыттылма
эргезин хүндүлөп, бир чамык күр
недерин иштики херектерине өск
күрунелерин холлааравазын
принципни шыгыгы сагып турган
тайбынны хандырыр болур. Ол болс
совет күрунениа тайбынга инакшы
дыр политиказын үндэрининде сал
дырыр тухал тайбын

А. АН-ТОДУТ

Куба чааскаан эвес

Өнчүк-чөңгөөчилер

НЬЮ-ЙОРК. СЭТА-ның корреспондентин Н. Туркентонун дамып турары болза:

От чоқта иш болбас—мыда хай-гааракчылар Каттишкан Штаттарда салдарып бөлүктөргө өскүдү турары Кубага уду өнчүк-чөңгөөчилер кампаниясына алынып келүүшү, мындай түрдө, мындай турарлар. Куба Республикага уду Каттишкан Штаттарын чаа шериг интервенциясынын бөлүктү болурун АКШ-тың конгрессинде болгаш америка парлаганын арийнринеда ажим-биле чугааламал турар. «Куба коммунистер» бүгү Латин Америкада тура халыкчыларга дузалап турар дээр чергелг чүвениң дугайында чамдык латин-америк чурттардан келген даңкылар солдарины арийнринеда жетүүн келгиле. Бо «аминдизмдерин» сорууга болза, барым чартык бөмбүр-өктүн «дүрүм сүзүгү» сонугуттурган бүгү чакаттарды Куба кижилерин турар дээр болгаш бөдүн американы аймаалардыр болуру.

Күрүм секретары Д. Раскинның Вашингтонга латин-америка чурттарын элчинебиле чоқта чаа кылган, ужуражышынында чүтүң дугайы чугаалашканы сентябрь 6-да билдире берген. Кубага уду «халык чорудар хемчеглерин» ажилдап кылкыры биле америка күрүмлеринг организациянык келжигилер чурттарын даштыкы херектер министрлерининг чөвүлү туралын чымдырарын Раск сазалаан чүвөдүр.

Чоқта чаа бир сенатор Кубага уду «доп-доран хөдөлгөн» база негеп турган. Ол дээрге сенаттың америка республикаларын херектеринин талазы-биле адак доктаама комиссиянык дарагыс демократ У. Морд-де-Бир эвес даштык херектер министрлерининг чөвүлү туралы болу берсе, Кубага уду

Джамилла Бупаша—мадырлыг алжир улустун алдарлыг уруу. 1960 чылдың февральда француз эрге-чагыргалар ону туруп коругаа, элчинебиле турган болгаш оон соонда шериг трибуналы Алжир хоорайга ону буруу чак уругун шийди каан. Алжирини хамаарышпас нүгүнө кылдыр чарларыннын муринда Францияда Ренн хоорайда кара бамыңга ону коругаан турган.

ЧУРУНКА: хостатиамының соонда митингге Джамилла Бупашаның чүвө чугаалап турары.

СЭТА-ның фотохроникасы.

Кубаны бүгү Америка камгалаар

ГАВАНА. (СЭТА). «Национал-революстуг шимчөөшүн» партиянык аймактар секциянык национал удуругаламал, ол секциянык Ла-Паста тус чер удуругаламал болгаш улкисерсеттин мурнакты аймактарын организационнык кады кылган медегелде Куба чааскаан эвес деп чугаалап турар. Американык бүгү ажилчы чоңары, бистин даштык бир кылдында оскө кылдыкка чедир америка империя-лыкча бүгү мөлчүттүргөйер болза

Канадачыларның килеңи

ОТТАВА. (СЭТА). Кубага уду АКШ-тың режисмент күштерининг белеткеп турар агрессиясы Канада-нык депшилеткеп хай-инкитизинг килеңизинин болдурун турар. Америк элчин черинин бажымын чыгыга болган удуругаламалнык чыккалы ол килеңизининг илергелешкин болган.

«Канадин трибюн» солунунг редакция чүтүлдө «Кубадан хомуңарга» деп кылдырып турар. Социалист чедикшилер америка империализмге уду шиктиргенг демсепте Латин Американык бүгү улустарын сорук кикрип турар чүтүттү

Африканың улустарының идегелдиг өңнүү

Африкада мынаар чугаалап турар. Ий келсе уруу арзын орук чугаш үндүрүлгөн чагыс кижилер бугу чедиле. Билдир төлдө, ол оруктап ий кижининг эртерин чугула. Бир эвес Совет Эвеледи биле Африка чурттарынын аразында өзүр турар кады ажилдажылган бо үлгөс-чугага хамаарыштыр алып болза, совет-африка найралдык делден оруу ажиттыгана деп бүзүр-революч чугаалап болуру.

Сөвүт чылдарда Африкага элзэн хой совет кижилер чоругулаан. Он-он болгаш чүс-чүс африкачылар ол даштык ий-бүрү чурттарында Совет Эвелединге чоруп чорган. Хамаарышпас Африканын ухутуру чүрүе ажилдакчыларын ССРЭ-ге аяк-чорук кылп чорун чаңалч апарган. Гананин, Гвинеяны, Суданын, Эфиопияны удуругучулары совет улус алачыны элдик уду алып сүзүлгө хулуң алган. Мали Республиканык президенти Модибо Кейтани, Сенегалдык америка-министри Мамба Дааны, африка-президент Дагонн Антани бистин удузуусу чоқта чаа-ла өөрүшкү-биле уткан.

Совет Эвелединге бозунун кылган аяк-чорунун алыс сорулганын Модибо Кейта чечен-биле тайылбырлап чугаалаан. Ол, ону бистин чуртууска «улуг эргиделгиле» болду деп алаан. Мали Республиканык президентинин чугааламалы утказы колонизациянык кулаанык дарагында хосталып турар болгаш чаа амырдык тургузарыны орунуң килеңи турар ботуну Африканык удузуусу оскө-сакымынга даш таарымчалык болуу турар. Хай чылдарда чакында келген ол даштык чоңуңу келер үзө шиктиргелеттин турар амы үзө, бүгү-ле сүзүлгө африка патриоттор болза уду-чонга дайын, дараалды болгаш хоотуралды таварыштыр турар капитализмни ирт-чылан дегелгиле көрүмөйе турар. Олар болза, дашыкка болгаш чагай ажилдакчы чирк орукту улус-чонга ажилды берип турар социализм дегелгиле уду эгел-биле көрүп турарлар.

Африканың улус массалары со-

Ядролуг шенелделерни эгелээринге АКШ белеткенип турар

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Пентагон болгаш атомуг энергия талазы-биле комиссия, мурунда чоруткан шенелделер кижиге айымалдык болуп турар радиациянык кылмап кураан тургускан турбуге, Ожум океанда Джонстон ортукутун районуга ядролуг шенелделерни капат эгелээр болуп турар ышкы-тыр.

Ассошиейтед Пресс агентиледин Генолуудан берген дыңдында чугаалап турары болза ол районга Каттишкан Штаттар ядролуг шенелделерни капат эгелээр дээринин бүгү демдектери бар болуп турар. Джонстон ортукута «Тор» ракетаны салып үндүрүп тургузулганын сенатга барык дофугаан деп, тускай сорулганын Каттишкан Штаттар таалактыкпен медегелен. Ук шөлү июль 25-те ракета чазыдырышканы урегдөн турган.

ЧАЛЧА КОЖАНЫН КАМГАЛАП ТУРАР

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Юнайтед пресс интервешинга агентиледин дыңдап турары-биле аларга, «Х-2» деп шиючун самолётту Кы-дартың кураг чер кезеге чидирген бис деп, канкайшчылар дыңдапкан. Ол болза 1960 чылда Каттишкан Штаттардан салып алган ий ындик самолёттарын бироззи чүвө деп, олар бадиктааннар.

Африканың улустарының идегелдиг өңнүү

Африканың оскө-даа улустарының хосталажынын ышчы камгалакчылар болганнар.

Африканың чоқта чаа хамаарышпас чорукту чаалап алган чурттары улуг бердешчиликте таваржы турар. Хамаарышпас африка чурттары ий кезининг экономика-нык капитализмдин холунда турар келсе ажил-агы болгаш дагы тавыжынык улустуру болуп турар. Ол чурттары национал орууга-лыда улустурун улуг-хуузу дык эвезин. Чикээ, ол улуг-хуу Марокко-да чүгө 24 хуу, Тунис—15, Эфиопия—9, Нигерия—3,5 хуу болуп турар. Улус массаларын материал-байламы дык эвэ-берге. Бичаага Африканын байлаа оскө элекчи чурттарың бажыларынык болгаш каттижышкыныканын сейдиргиче ам-даа алдым хем бооп алып кирбашкан турар.

Ам-даа ий быкылкан африка чурттарың социал-экономикалык болгаш политикалык бердешчиликтерин империялар боттарынын хоралыг сорулгаларына яны-бүрү аргалар-биле ажилдакчылар турарлар. Ук чурттарга «дузаламал» көргөсө-ряас ол дикти алгаш, оларны чаа кулаанышкынык чектигиче кир турттары, экономикалык колонизациянык тургузуу камгалааннар. Барым таламын агар-чиг-эт ол турар ол черин чүс-чүс чылдарда меңгелжип ажилдакчы империя-лыктар оралдажып турарлар. «Монополистер, ол «буянык даайлар» иш-на сеткил-биле човулаңды ухтур дашыкка көргүзүп, чөлөк берип турбастар, а улусту улам-на хай ажилдакчылар албадар даш, оларнын күш-ажымын үрө-түңкел боттарынын карманын кир каап алып дашыкка турарлар деп, Н. С. Хрушчев совет-малык найралдык митингизге чугаалаан.

Америк монополистер кошкок хө-жүдөлгө чурттарга чарыдаан бир доллар бурузуну орууга 2—3 доллар иш турарын чугаалаа-ла чедир. АКШ-тың «дузаламал» дээр-гөсүмунда хай чылдарга үлө-то-лап келсе болгаш тоңарын ам-даа уламчылап турар кижизиче байын

ТУДУГЖУ ӨНЧҮКТЕР

ЧУРУМАЛ

«Хоочун туугужу» деп сөстү дык-паарга чоругалай. Анык кижиге бүртүт ону хулуңдур, чаа келгенер оон өөренип алысаар, мындай кижиниң сүтүмүн кезеде үнөдөп көр. Ынчаарга тууду стады чөвөр чыл болжожок, Кызылда «Тына» тууду трезинде база бир хоочун туугужу Лерек Төмүр Көк-оолунг ындик ону тускай демдегээр хөңү чок кижиге. Чоңуну улуг байырларын демдегеле-ле оон-биле четчи бээр дээр. Ону дыңнаан кижиге «биче сет-кидиг кижилер мындай болбайнаа» кылдыр бодал-ла.

Чүтүдүт ажил хуу доосту бергенде, бажымын даштыга селтүр-селеп кылтап турда Төмүр Көк-оолунг-биле мзон кады чорашп тур-налист эжим ужуражым, хөөжиге бердилер. Оларнын чугаалам ажок-ла кичөөтөйгил дыңнап оудурум.

— Адырам, тускай эртемнер кандыг ийик моонор, Төмүр Көк-оолунг—деп эжим айттыды.

— Дашчы, чазаныкчы, бызандчы.

— Баңчан туугужулап эгелей бер-генинериң кончуг сонуугаар кижиге адыр мен.

— Чөвөр чыл бурунгаар Бай-Тайганың Тезиге бир дугаар школа туугуна ажилдап эгелзөн кижиге мен—деп, бо сөзүгү айттыргыга туугужу чугаалап үндү.—Школяны тууп доостуларыкы-ла, оон еске кылдыр ажил чок болу берген. Ынчанга «Кызылда туугужулар база чедип-пейн турар чүвө» даш, мени өөрүм-биле кады бээр экелген бо-ла чүвө. Оон бээр-ле мында ажилдамышаан мен.

Баштай кандыг-кандыг туугужуларга ажилдап эгелзедир?

— Эгелзиде-ле Кызылдың үш дугаар школынын туугуна кирши-кен мен. Ынчаарга хөңтү чүвө бол-гай аан. Дайын муруну чарын үе болгай. Техника деп чүвө пат. Туугу-буну ыш хомут кылмы алгаш, анка 40 хирени салып, ону агинге чык-тепеш-ле, ийи-үшкү калтыч үнүр-тү. Халаанын кандыг дээр ону. А малагышты ыш хааржакка куткаш, ийи талазында баг-биле мугаш-талдыр багалаш, оон соонда ону мо-нонга арта калгаш-ла, калдурун үндү-рүп турдуус. Ам дээрге бүгү чүвө механизацияланган. Туугунун, мала-гыш болуңуң турган черинге кал-дуур кран-биле өккөп бээр, чүгө тууткаш, энтээр сен ол-ла, хала-даа чок.

Бо бүгүн дыңнап-дыңнап:

— Амы үдеги ажилыңар дуга-йында мөңсө сонуугаар көрүмөр, Төмүр Көк-оолунг—деп, демги жур-налист айттыры салган.

— Ол дугайын бистин бригадирин Степан Васильевич Долгитин айттыры көрүңер дунмакым, тергилер он ол болган аан—деп харым алаа үндү. Кижиге бээр, «мзон дуга-йында чүр ботура аан, бистин бри-гаданы барып сонуугаар көрүңер» даш оларар. Оон соонда шынааыла боттилар иш Долгитин-биле туугу-га ужуражы бердинс.

Кызылдың ийи дугаар школы-нын интервешин тууп турар болду. Туугунун дугайында Степан Васильевич аажок чоругала-биле чугаалаар.

— Маңа 300 өөреникчилер чурт-

таар—деп ол чугаалай берген.—Бу-таар чурттарың байлаам өөреник-чилерге тургузар. Чүжөөлөргө, уру-ларга, бодалга аны-агы кылмы-буатунар бар болуру. Бажыңа кичөө кылкырың класстары база турар. Журналистинг база бир айтырымын-га бригадир мынча деп харылай-ды:

— Бис комплексинг бригада уту-бис, дашчыларын, чазаныры-нын, бетоннаарын арматуршик-теринин ажилдарын шүтүзүн кыл-ып турар бис.

— А пазыңар күссөдөз кандыг ирги?

— Зрткен чымын туугуусу пла-нын 198 хуу күссөткен бис. А бир эвес сөзүгү айлары алып болза, майда 240, июньда—202, июльда—178 хуу, а августта оон-даа өрү.

Шак маңа план күссөдөз чүс-тен оранчок ажыр күссөттининг ту-бар болза-ла, ай саңында бичелеп бадар турарын кижиге сеткил дүвүр-е-биле бодал кээр. Ынчаарга мзон сеткилини номчупкан чүвө дег, журналистис ол дугайын харын ай-тыра каапты.

— Чамдыкта материал чедир бер-бейн баар, калдуур кран-даа үрелд бээр чүдүлөр турган—деп бригадир ында дидир. Бригадиринг бо сөстө-рин дыңнааш, сөзүгүде демги журна-лист-биле: «Ол ындик ажилды орга-низацият чөтпестер турбан чүвө болза бо туугужуларын ажилы моон-даа артык бурунгаарай берген турар-дыр ийин» деп чугаалажып чөрдүс.

— Бо айла ажилыңар байлаа кандыгыл моонор?—деп айттыры үнүп келген.

— Чоқта чаа туугужулар хуу эртен, ол хуңге чедир интернат туугунун халаам салып доостар деп хулуңдуган алган турган улус бис, ону үш хөңү бурунгаар күссөдиг алган бис—деп бригадирис хары-лай берди.—Оон-биле кады июльда туугу 3800 рубльди шикөөдүр турган болза, 6100 рубльди шикөө-дүр турган бригада халдырган—деп-даа бригадир чугаалай.

Ажилдап турар өөрүнү дугайында бригадир кончуг үнөдөп чугаа-лаар.

— Кынар ирги ол?

— Хоочун туугужу, коммунист Василий Самдан баа Евгений Кайы-оол оларын-даа ал көрүмөрүн, Кайы-оол-да 4-ку разрядчылар. Ажилга шүтү чөмөч чок, ажилыңа ынак—деп бригадир өөрүшкү-биле аламып оуду. Оон база уламчылай-дыр:

— Чоқта чаа Назаровскине 5 а-нык эрлер бисте чедип келген. Мөңсө солун болган чүвө чүд дээр, оларын аразында үжү—тыва оолдар болду. Ол бештик ажилдаары-даа эрес-ле аныктар-дыр. Удуларын хулуңдур. Оларын өөртеккен-даа баа шынаары хире.

Бригадир Степан Васильевич Дол-гитин бөдүнү дугайын оон өөр-өрдүн база билип алыдымы, чүд дээр бөдүнү дугайында чөдө чугаалакшас кижиге болду. Оон на-дыр чүс-чүс бөдүн совет кижилер-биле дөмөй-ле. Тууду үчтиндеги доостан, Краснодар крайда турт-тугун черинге туугужулап турган,

Будурулге практикасында

Школяны амырдал-биле холбап-тыр дугайында хоолуу боттар-дырышкан, келсе ажил-агы тех-никумуни ветеринария салбырын арткү курутуун студенттери ре-спубликанык колхозтор болгаш сов-хозтарыне практикалап үнүшкен. Үш чик иштинде өөренип билин амырдалга улам быгылап шикгө-дир-биле үжөн ажы оолдар, кыстар чорукан.

Практиканын интинде Л. Санчат өвүр районун «Комму-низмге орук» колхозунда, М. Ко-буй-оол «Тес-Хем» совхозта, Х. Мо-чак-оол Бай-Тайга районун «Мур-накчы» колхозунда барган. Келер үенин анык кадрлары республика-нын келсе ажил-агынын байлаа дуржугааларын ийи айлаларын ин-тинде шикгөдип ажилдаалар.

П. ИГИТ.

Бугун республикага булуттагылап каап турар, чазыкын шоогу эвес хуп болуу. Чат ий-тамында, соңу-барың чук угалымышкынык. Агаарын тепертуула: республи-кага—17—21, а Кызылда—17—19 градус чылыг.

Редактор Д. Б. БАЙЫР-ООЛ.

КИНОТЕАТЛАРГА

68 ГҮН

«НАЙРАЛ»: «Барбаның кан» 10, 11, 14, 120, 3, 4, 40, 6, 20, 8, 05 шактарда. «Номосту штурмдары уругучулар тур», «Хойзингерин ду-залакчылар», «Барбаның кан» 9, 50 шактар.

«КАА-ХЕМ»: «Ночубей» 11, 15, 1, 15, 3, 15 шактарда. «Таманга» 5, 15 шактар. «Онза болуушун» (1-ги серия) 7, 15 шактар. 2-ги се-риясы 9, 15 шактар.

«ЕНИСЕ»: «Шыжамырын ор-туу» 2, 30 шактар. «Билдирмес керзезен» 4, 30, 6, 30, 8, 30 шактар-да.

«ВОСТОК»: «Вандуос, тын» 5, 7, 9 шактарда. «Мичан Панын» 3 шактар.

ЧАЙГЫ КИНОТЕАТГА: «1943 чылдың төмөс батпас дүн» 5, 7, 9 шактарда.

РЕДАКЦИЈАНЫН АПРЕСИ. Бизыла Шетиванко-Коваченко күтүмчүз бажын № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторун 24-63, редакторун 23-54, харымсалгалык секретарынын бажын харымсалгалык дежурниги 23-35, келзе ажил-агы кылкыны 25-38, партияж амырдал болгаш културга амырдал калкыстырларын 37-13, иштинг информация кылкыны 20-60, чагаа болгаш совет тургуту кылкыны 21-27, улусту болгаш транспорт кылкыны 22-61, бугалтериянын 31-75, корректорларын 21-47. Солун келбей барганга 32-75 телефонча толдар.

ТС—00913. Чалгы № 2091. Бултурга иштеристөөгүзү типографиясы.